

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Heidi Kattilakoski

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSIÄ MONI-
KULTTUURISTEN PERHEIDEN JA
LASTEN TUKEMISESTA VARHAIS-
KASVATUKSESSA

Sosiaali- ja terveysala
2017

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Heidi Kattilakoski
Opinnäytetyön nimi	Henkilöstön näkemyksiä monikulttuuristen perheiden ja lasten tukemisesta varhaiskasvatuksessa
Vuosi	2017
Kieli	suomi
Sivumäärä	46 + 2 liitettä
Ohjaaja	Ulla Isosaari

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä monikulttuurisuudesta. Tutkimuksessa selvitettiin miten varhaiskasvattajat kokevat monikulttuurisuuden vaikuttavan työhönsä, sekä miten he kokevat voivansa tukea monikulttuurisuuden toteutumista työssään. Tutkimuksen tavoitteena oli tuoda näkyväksi varhaiskasvatushenkilöstön kykyjä ja resursseja monikulttuurisessa työssä.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys keskittyy monikulttuuristuvan maailmankuvan esittelyyn tutustumalla lainsäädäntöön ja säädöksiin, jotka ovat mahdollisesti osaltaan lisänneet monikulttuurisuuden lisääntymistä. Lisäksi tutustutaan varhaiskasvatukseen Suomessa ja Vaasassa. Tutkimus on kvalitatiivinen tutkimus ja aineisto kerättiin teemahaastatteluilla, toteuttaen 6 haastattelua yhdessä vaasalaisessa päiväkodissa. Aineisto analysoitiin aineistonlähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen keskeisimpinä havaintoina voidaan pitää varhaiskasvatushenkilöstön kokevan monikulttuurisuuden vaikuttavan työhön jonkin verran. Se on lisännyt yhteistyötä eri tahojen kanssa, sekä tietämystä muista kulttuureista. Haastavimpana monikulttuuristuvassa varhaiskasvatuksessa pidettiin ymmärretyksi tuleamista. Varhaiskasvatushenkilöstö koki voivansa omalla työllään, toiminnallaan ja kohtaamisilla tukea perheitä kokemaan olonsa hyväksytyiksi ja yhdenvertaisiksi.

ABSTRACT

Author	Heidi Kattilakoski
Title	The Personnel Views on Supporting Multicultural Families and Children in Early Childhood Education
Year	2017
Language	Finnish
Pages	46 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Ulla Isosaari

The aim of the study was to find out the early childhood education personnel's views on multiculturalism. The study looked at how early childhood educators feel multiculturalism influences their work and how they think they can support multiculturalism in their work. The aim of the study was to make early childhood educators skills and resources visible in multicultural work.

The theoretical framework of the study focuses on introducing a multicultural worldview by looking at legislation and regulations that may have contributed to the increase of multiculturalism. In addition we get acquainted with early childhood education in Finland and Vaasa. The research is qualitative and the material was collected by theme interviews carrying out altogether 6 interviews in a kindergarten in Vaasa. The material was analyzed by material based content analysis.

One of the most important observations in this study may be that some of early childhood educators see that multiculturalism has an impact on the work. It has enhanced co-operation with different partners as well as knowledge of other cultures. In multicultural early childhood education to be understood was considered to be challenging. Early childhood educators feel that they are able to support multicultural families by doing their own work and by encountering the families.

Keywords	Multicultural, early childhood education, early childhood education personnel, cultural competence
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
2	TUTKIMUKSEN TAUSTA, TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT	9
3	MONIKULTTUURINEN VARHAISKASVATUS	10
3.1	Maahanmuuttopolitiikka Suomessa	10
3.1.1	YK:n lasten oikeuksien sopimus	12
3.1.2	Kotouttaminen	12
3.1.3	Akkulturaatio	13
3.1.4	Asenteet ja ennakkoluulot	14
3.2	Monikulttuurisuus	15
3.2.1	Kulttuurien erilaiset hoivatavat	16
3.2.2	Eri kulttuureista tulevien asiakkaiden odotukset	17
3.2.3	Erilaiset aikäkäsitykset kulttuureissa	18
3.3	Varhaiskasvatus	19
3.4	Kasvattajana monikulttuurisessa ympäristössä	21
3.5	Vaasan kaupungissa toteutettava varhaiskasvatus	23
3.6	Aikaisemmat tutkimukset aiheesta	24
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	26
4.1	Kvalitatiivinen tutkimus	26
4.2	Teemahaastattelu	26
4.3	Aineistolähtöinen analyysi	28
4.4	Tutkimuksen rajaaminen ja haastateltavien valinta	27
4.5	Luotettavuus ja eettisyys	29
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	31
5.1	Työssä kohdatut ennakkoluulot ja asenteet	31
5.2	Monikulttuuristen perheiden kohtaaminen työssä	33
5.3	Vanhempien odotukset varhaiskasvatukselta	36

5.4 Työnkuvan laajuus	37
5.5 Muuta haastatteluissa esille nousutta	38
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
7 POHDINTA	42
LÄHTEET	44

LIITTEET

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Aineistolähtöisen analyysin malli juontaminen	48
Taulukko 1. Työssä kohdatut ennakkoluulot ja asenteet	31
Taulukko 2. Monikulttuuriset kohtaamiset varhaiskasvatuksessa	33
Taulukko 3. Työntekijöiden tärkeät ominaisuudet varhaiskasvatuksessa	36
Taulukko 4. Työhön vaikuttava sisältö	38

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Alustavat tutkimuskysymykset**LIITE 2.** Aineistolähtöisen analyysin malli juontaminen

1 JOHDANTO

Nykypäivänä päiväkotilasten perheissä on useita, joissa puhutaan kahta kieltä ja vanhemmat ovat eri kulttuuritaustaisia. Perheet ovat monikulttuurisia, joka tarkoittaa sitä, että yhteiskunnassa elää rinnakkain ihmisiä, jotka tulevat eri kulttuureista. Monikulttuurisuus on käsitteenä monimerkityksellinen ja hankala käyttää. (Paavola & Talib 2010, 26.) Tässä opinnäytetyössä monikulttuurisuudella tarkoitetaan sitä, että perheen vanhemmat ovat taustoiltaan eri kulttuureista, ja tuovat tällöin perheeseen oman taustansa mukaiset arvot ja asenteet, joiden puitteissa perheessä eletään.

Työ on tarpeellinen, koska elämme yhteiskunnassa, joka muuttuu monikulttuurisemmaksi vuosi vuodelta. Vuonna 2015 Suomessa solmittiin 3800 avioliittoa, joissa toinen osapuoli ei ollut Suomen kansalainen (Tilastokeskus 2017 a). Vaasan kaupungissa väkiluku vuonna 2015 oli 67 619 asukasta, joista 5 357 äidinkieltään puhui muuta kieltä kuin suomi tai ruotsi (Vaasan kaupunki 2017). Väestön muuttuessa monikulttuurisemmaksi on tärkeää, että henkilöstö joka on paljon työnsä kautta tekemisissä monikulttuuristen henkilöiden ja perheiden kanssa, on valmiit ja koulutetut kohtaamaan heidät oikein. Etenkin varhaiskasvatushenkilöstön on täten muokkauduttava työssään vastaamaan myös tätä asiakasryhmää koskeviin odotuksiin. Tärkeää on selvittää varhaiskasvatushenkilöstön mahdollisuudet vastata monikulttuuristen perheiden tarpeisiin.

Syy miksi tartuin aiheeseen monikulttuurisuus päiväkodeissa varhaiskasvattajan näkökulmasta oli, että monikulttuurisuus on yhteiskunnallisesti ajankohtainen aihe. Koska haluan suorittaa lastentarhanopettajan pätevyyden, oli luontevaa liittää tämä aihe varhaiskasvatusmaailmaan.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTA, TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kuinka monikulttuurisia perheitä voidaan tukea varhaiskasvatuksessa, ja mikä päiväkodin työntekijöiden rooli ja merkitys monikulttuurisuuden tukemisessa on. Miten työntekijät kokevat voivansa edesauttaa monikulttuurisuutta varhaiskasvatuksessa, ja miten se vaikuttaa työn laatuun ja työnkuvaan? Onko heillä resursseja ottaa monikulttuurisuus huomioon siinä määrin, että perheiden auttaminen on mahdollista? Myös perheiden yhteistyö varhaiskasvatushenkilöstön kanssa kiinnosti, että kuinka monikulttuuriset perheet onnistuvat kommunikoinnissa ja tiedon vaihdossa yhdessä varhaiskasvatushenkilöstön kanssa. Tutkimuksessa haluttiin selvittää myös, mitä monikulttuuristen perheiden vanhemmat haluavat tai vaativat varhaiskasvatushenkilöstöltä liittyen lasten monikulttuuriseen kasvatukseen.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tehdä näkyväksi varhaiskasvatushenkilöstön kyvyt ja tarpeet monikulttuuristen lasten tukemisessa. Alustavat tutkimusongelmat ovat:

- 1) Kuinka monikulttuurisuutta voidaan tukea varhaiskasvatuksessa?
- 2) Miten varhaiskasvatushenkilöstö kokee monikulttuurisuuden vaikuttavan työhönsä?

Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusotetta. Kvalitatiivinen tutkimus tutkii lähtökohtaisesti yhteiskunnallisten ongelmien havaitsemista ja tiedostamista, kuten esimerkiksi köyhyystutkimukset, poikkeamat ja vähemmistöön kohdistuvat tutkimukset ja elämänkerrat. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 66.)

3 MONIKULTTUURINEN VARHAISKASVATUS

Opinnäytetyön tutkimusosio käsittelee työskentelyä monikulttuuristen perheiden kanssa, joten on tärkeää avata käsitteitä ja ilmiöitä monikulttuurisuuden taustalla. Seuraavaksi avataan ilmiöitä, jotka ovat johtaneet monikulttuuristumiseen ja miten lainsäädäntö Suomessa vaikuttaa tähän. Lisäksi avataan monikulttuurisessa työssä tarvittavia tärkeitä työntekijän osaamisen vaatimuksia. Keskeiset käsitteet ovat monikulttuurisuus, varhaiskasvatus, varhaiskasvatushenkilöstö ja kulttuurinen osaaminen.

Nykyaikaisessa maailmassa ihmisten ja perheiden liikkuvuus on arkipäivää. Suurempi muuttoliike on syntynyt vasta 1800-luvulla. Tällöin syntyi kansallisvaltiot, joka teki ihmisten liikkuvuudesta siirtymistä työn perässä maasta toiseen, eli heistä tuli siirtolaisia. Samaan aikaan tekniikan kehittyminen, uudet rautatiet ja laiva-reitit, mahdollistivat helpommin paikasta toiseen siirtymisen. Nykypäivänä kattavat lentoverkostot maiden välillä edesauttavat maasta toiseen siirtymistä. Suomessa maahanmuuttajien määrä on kasvanut huomattavasti kahden viimeisen vuosikymmenen aikana. (Söderling 2013, 15.)

Koska liikkuminen maiden välillä on nykyään helpompaa kuin koskaan, on maailma globalisoitunut. Ihmiset kohtaavat ihmisiä eri kulttuureista yhä useammin. Ihmisiä muuttaa maasta toiseen pakolaisina, paluumuuttajina, perheenyhdistämisen tai avioliiton myötä, opiskelujen perässä tai siirtolaisina työn perässä. (Parkkisenniemi 2007,152.)

3.1 Maahanmuuttopolitiikka Suomessa

Maahanmuuttopolitiikkaa Suomessa säätelee Euroopan parlamentti. EU on toimivaltainen määrittelemään maahantulon ja maassa oleskelun edellytykset tiettyihin valtioihin. EU kannustaa jäsenvaltioita kotouttamaan kolmansien maiden kansalaisia, mutta jäsenvaltioiden lakeja ja asetuksia kuitenkin yhdenmukaistamatta. Se pyrkii määrittelemään tasapainoisen lähestymistavan lailliseen maahanmuuttoon ja laittoman maahanmuuton torjuntaan. (Euroopan parlamentti 2017.)

Maastrichtin sopimus allekirjoitettiin 9.2.1992 Maastrichtissa. Sen myötä luotiin kolmesta pilarista koostuva Euroopan unioni. Pilarit olivat Euroopan yhteisöt, yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä oikeus- ja sisäasioissa tehtävä yhteistyö. (Raffaelli 2017.) EU-kansalaisten on kuuluttava johonkin jäsenvaltioon. Jäsenvaltiot voivat itse määritellä sen, keiden he katsovat olevan niiden kansalaisia eurooppaoikeuden kannalta. (Raitio 2016, 492.)

Vuonna 1997 allekirjoitettiin Amsterdamin sopimus, joka kokosi yhteen viisumi-, turvapaikka-, ja maahanmuuttopolitiikka. Silloin liitettiin myös Schengenin järjestelmä, joka poisti henkilötarkastukset sopijavaltioiden välisiltä sisärajoilta. Sen myötä EU-jäsenvaltioiden kansalaisten liikkuminen alueella on helpottunut mutta varjopuolena se on lisännyt EU:n alueella laittomasti alueella olevien kolmansien maiden kansalaisten liikkumista alueella.

Kolmannen maan kansalaisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole EU-maiden kansalainen. Tällaisilta henkilöiltä edellytetään enintään kolmen kuukauden pituista oleskelua varten kutakin kuukauden ajanjaksoa kohti joko voimassa oleva passi tai rajanylitykseen oikeuttavat asiakirjat, tai henkilöllä tulee olla voimassa oleva viisumi, ellei hänellä ole voimassa olevaa oleskelulupaa. Henkilön tulee näyttää toteen suunnitellun oleskelun tarkoitus, toimeentuloon tarvittavat varat tai osoittaa, että hän kykenee ne laillisesti hankkimaan. Henkilöä ei ole määrätty maahan-tulokieltoon Schengenin tietojärjestelmässä, eikä henkilö vaaranna yleistä järjestystä, sisäistä turvallisuutta, kansanterveyttä tai kansainvälisiä suhteita. (Raisio 2016, 494–496.)

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa työnantajia, koulutuksen järjestäjiä ja työnantajia edistämään yhdenvertaisuutta. Laissa säädetään myös syrjinnän ehkäisemisestä, jonka mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, terveydentilan, perhesuhteiden, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella. (L 30.12.2014/1325.)

3.1.1 YK:n lasten oikeuksien sopimus

YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa on määritelty lapsen oikeudet, jotka koskevat kaikkia lapsia ilman lapsen tai vanhempien rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen, syntyperään tai muuhun seikkaan perustuvaa erottelua. Sopimuksen kantava periaate on lapsen etu, lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen sekä lapsen mielipiteen huomiointi, kaikenlaisen syrjinnän kieltäminen ja lasten tasa-arvoisen kohtelun vaatiminen. (L 60/1991.)

YK:n lasten oikeuksien sopimuksen 29. artiklan mukaan lapsen koulutuksen tavoitteena on edistää kunnioitusta lapsen vanhempia, omaa sivistyksellistä identiteettiä, kieltä ja arvoja, lapsen asuin- ja synnyinmaan kansallisia arvoja sekä hänen omastaan poikkeavia kulttuureita kohtaan. Tavoitteena on kasvattaa lapset niin, että he ovat kykeneviä elämään yhteiskunnassa vastuullisesti ymmärryksen, rauhan, suvaitsevaisuuden, sukupuolten välisen tasa-arvon ja kaikkien kansakuntien, etnisten, kansallisten ja uskonnollisten ryhmien sekä alkuperäiskansoihin kuuluvien henkilöiden välisen ystävyyden hengessä. Lapselta, joka kuuluu etniseen, uskonnolliseen tai kielelliseen vähemmistöön tai alkuperäiskansaan ei 30. artiklan mukaan saa kieltää oikeutta nauttia omasta kulttuurista, tunnustaa tai harjoittaa omaa uskontoa tai käyttää omaa kieltään. (L 60/1991.)

3.1.2 Kotouttaminen

Kotouttamisella pyritään tukemaan ja edistämään maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. (L 30.12.2010/1386.) Kotouttamislakia voidaan soveltaa henkilöihin, jotka ovat Suomessa ulkomaalaislaissa tarkoitettulla voimassa olevalla oleskeluluvalla, joka saa ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua, jolle on myönnetty oleskelulupa hänen haettua kansainvälistä suojelua, joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain perusteella.

Kotouttamissuunnitelman laatii kunta. Suunnitelma on maahanmuuttajan henkilökohtainen suunnitelma siitä, että kuinka henkilö saa hankittua tarvittavat tiedot ja taidot työelämään osallistumista varten. Suunnitelmalla pyritään edesauttamaan henkilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan yhdenvertaisena jäsenenä muiden kansalaisten tavoin. (L 30.12.2010/1386.)

Lapsen, joka on päivähoitoikäinen, kotouttamissuunnitelma voidaan sisällyttää lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Maahanmuuttajataustaisen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee huomioida lapsen kielellinen ja kulttuurinen tausta, suomi toisena kielenä -opetus päivähoitossa, lapsen vertaissuhteiden tukeminen sekä lapsen lähipiiriin kuuluvat henkilöt Suomessa ja muualla. (Kivijärvi 2011, 248.)

3.1.3 Akkulturaatio

Kotoutuminen on moniulotteinen prosessi, jolloin jätetään vanha tuttu taakse ja totutellaan uusiin asioihin ja toimintatapoihin. Ihmisen hyvinvointiin vaikuttaa olennaisesti se, kuinka hän löytää tasapainon uuden ja vanhan kulttuurin välillä. Aluksi halu sopeutua maan uusille tavoille on suuri. Uuden maan tavat, kieli ja toimintamallit kiinnostavat.

Kanadalainen psykologi John Berry on kehittänyt akkulturaatiomallin, joka kuvaa ihmisen sopeutumisen vaiheita uuteen maahan. Akkulturaatio tarkoittaa muutosprosessia, joka alkaa kun eri kulttuurien edustajat kohtaavat yksilöinä ja ryhminä. Jatkuva kontaktissa kummankin osapuolen ajatukset muuttuu. (Schubert 2013, 65–66.)

Berryn mallin mukaan akkulturaatiostrategiassa on kyse assimilaatiosta, separaatiosta, integraatiosta ja marginalisaatiosta. Assimilaatio tarkoittaa ihmisen halua sulautua uuden maan valtaväestöön. Tällöin ihminen luopuu omasta kulttuuri-identiteetistään. Separaatio taas tarkoittaa sitä, että ihminen haluaisikin pitää kiinni omasta kulttuuri-identiteetistään, ja eristäytyy muusta valtaväestöstä. Integraatiossa ihminen haluaa tutustua ja tulla osaksi valtakulttuuria, kuitenkin säilyttäen oman maan taustaansa liittyvän kulttuurin. Integraation edellytyksenä on maa,

jossa ennakkoluulot eivät rajoita tutustumista uusiin kulttuureihin ja se sallii kulttuurillisen moninaisuuden. Marginalisaatiossa ihminen eriytyy omasta kulttuuristaan eikä myöskään koe olevansa osa uutta kulttuuria. Ihminen voi kokea ettei kuulu mihinkään kulttuuriin ja vain hajanaisesti johonkin kulttuuriin. Tällöin ihminen on vaarassa syrjäytyä, eli marginalisoitumisen riski kasvaa. Ihminen voi käyttää jotakin näistä toimintatavoista eri elämän vaiheissa. Ne saattavat esiintyä tietyn ajan ja elämäntilanteiden mukaan, ne voivat eriytyä myös tiettyjen elämäntilanteiden mukaan. (Schubert 2013, 65–66.)

3.1.4 Asenteet ja ennakkoluulot

Asenteilla tarkoitetaan tietynlaista käyttäytymisen muotoa. Asenteet voivat olla myönteisiä tai kielteisiä suhtautumistapoja sosiaalisesti merkittävää kohdetta kohtaan. Asenteisiin nähdään olevan suhteellisen vaikea vaikuttaa itse. Asenteet voidaan jakaa tunnepohjaisiin, kognitiivisiin ja käyttäytymiskeskeisiin komponentteihin. Asenteiden voidaan katsoa olevan se tekijä, joka johdattaa meidät kohti päämäärää. (Larsson & Sohlberg 2014, 128–129; Söderling 2013, 22.)

Ennakkoluulojen voidaan katsoa olevan väriä ja virheellisiä väittämiä todellisuudesta. Meillä ihmisillä on jokin ennakkokäsitys todellisuudesta, joka voi osoittautua vääräksi puutteellisten tietojen vuoksi. Ennakkoluulot ovat yleensä negatiivisävytteisiä puutteellisten alkutietojen varassa tehtyjä johtopäätöksiä. Usein ne ovat suuntautuneita kohti jotakin sosiaalista ryhmää, kuten esimerkiksi etnistä ryhmää, seksuaalivähemmistöjä tai uskontokuntia. (Larsson & Sohlberg 2014, 128–129.)

Positiivisia ennakkoluuloja voidaan kutsua stereotyyppiiksi. Stereotyyppiä on yksinkertaistettu kuvaus ilmiöstä, kuten ominaisuudet eri ihmisryhmissä. Stereotyyppiäkin voi olla positiivisia ja negatiivisia, positiivisia stereotyyppiä harvoin kuitenkaan kutsutaan ongelmiksi. Asenne, stereotyyppi ja ennakkoluulojen käsitykset ovat sidonnaisia siihen, kuinka me määrittelemme suhteemme muihin ihmisiin. Asenteet ja ennakkoluulot vaikuttavat hyvin kehittyneinä vuorovaikutukseen ympäristömme kanssa. (Larsson & Sohlberg 2014, 128–131.)

3.2 Monikulttuurisuus

Kulttuuri on tietyn ryhmän sisällä syntyviä arvoja, ideoita, ajatuksia ja symboleita. Ihmiset kuuluvat ja elävät eri ryhmissä. Ryhmä on kollektiivinen joukko ihmisiä, jotka tuntevat jakavansa yhteisen arvoperustan ja mielenkiinnonkohteet. Uskotaan, että ryhmällä on vahva vaikutus yksilön käyttäytymiseen. Yksilö voi säädellä toimintaansa ryhmän normien mukaan. Myös ryhmät muokkaavat yksilön toimintaa kun he haluavat yksilön mukautuvan heidän fyysisen, sosiaalisen ja metafyysisen ympäristön mukaiseksi. (Banks 2004, 13.)

Kulttuuri on meissä kaikissa ja kaikkialla ympärillämme. Se on levittäytynyt osaksi yksilöä, perhettä, yhteisöä, instituutiota, sosiaalista ja globaalia yhteiskuntaa. Toimimme kulttuurissamme päivittäin, jolloin siitä syntyy osittain tiedostamaton tapa. Toimiessamme kulttuurissa ei juurikaan mieti miksi toimii niin kuin toimii. Kulttuuri määrittää perusolosuhteet käytännön ihmiskunnalle. (Erickson 2004, 31–32.)

Monikulttuurisuus on käsitteenä moniselitteinen. Sitä tarkasteltaessa on tärkeää tarkentaa, mitä sillä tarkoitetaan. Se voi tarkoittaa sitä, että jossakin maassa asuu eri kulttuuritaustaisia ihmisiä. Sillä voidaan myös viitata ryhmien välisiin suhteisiin, jolloin tulee puhua sekä valta- että vähemmistöryhmien välisistä suhteista, kuin myös vähemmistöryhmien keskinäisistä suhteista. (Paavola & Talib 2010, 26.) Tässä tutkimuksessa monikulttuurisuudella tarkoitetaan sitä, että lapsen vanhemmat tai toinen vanhempi on syntynyt ulkomailla, ja että perheessä puhutaan kahta kieltä ja toinen vanhemmista on suomalainen.

Kaksikielisyyttä voidaan määritellä usealla tavalla. Yleistä kaksikielisille henkilöille on se, että henkilö on oppinut kielet kotona syntyperäisiltä puhujilta tai muuten käyttänyt kahta kieltä rinnakkain alusta asti. Kaksikielisyyteen on kriteerinä on myös se, että hallitsee kahden kielen käytön täydellisesti ja käyttää kahta kieltä omien toiveidensa ja yhteiskunnan vaatimusten mukaisesti. (Halme & Vataja 2011, 14.)

Monikulttuurisuus voi aiheuttaa stereotyyppistä ajattelua, jolloin ihmiset ajattelevat kulttuureita muuttumattomina, tiettyyn aikaan ja paikkaan kuuluvina ilmiöinä. Ihmiset ovat kovin herkkiä tuomitsemaan etukäteen toiset, sen enempää perehtymättä asiaan. Tällöin käy helposti niin, että lapsen kehityksen kannalta tärkeä avoimuus ja suvaitsevaisuus puuttuvat kasvatuksesta ja tällöin lapsen kasvatusta on puutteellista. (Paavola & Talib 2010, 28.)

Siirtolaisuus tarkoittaa muuttamista maasta toiseen tai muuttoa maan sisällä. Tällaista muuttamista voidaan kutsua migraatioksi tai maahanmuutoksi. Syitä migraatioon on monia, kuten mm. kotimaan väestön, talouden tai elinkeinoelämän muutokset, kotimaassa meneillään oleva sota, uskonnollinen tai poliittinen väkivalta tai uhka. Myös seikkailunhalu nykyään vetää ihmisiä uusille maille. Suomesta on muuttanut pois paljon ihmisiä paremman elämän toivossa. Ensimmäinen suuri muuttoliike tapahtui jo 1800-luvulla, kun lähdettiin Pohjois-Amerikkaan ja Etelä-Amerikkaan töiden perässä. Vuosina 1960 -1970, jolloin tapahtui viimeisin suuri muuttoliike, jolloin muutettiin Ruotsiin ja Australiaan, koska maatalous oli murroksessa. (Paavola & Talib 2010, 19–21.)

Suomeen muuttaa vuosittain paljon uusia siirtolaisia, vaikka Suomesta myös lähdetään ulkomaille työn perässä. Ennusteiden mukaan Suomeen on muuttamassa seuraavan parin vuoden aikana 300 000-400 000 maahanmuuttajaa. (Paavola & Talib 2010, 21.) Vuonna 2016, 9375 Suomessa vakinaisesti asunutta ulkomaiden kansalaista sai Suomen kansalaisuuden. Määrä on suurin Suomen itsenäisyyden aikana. Suomen kansalaisuus voidaan myöntää ulkomaalaiselle henkilölle, joka on asunut Suomessa kuusi vuotta. Mikäli henkilö on naimisissa suomalaisen kanssa ja asunut Suomessa kolme vuotta, voidaan hänelle tällöin myöntää Suomen kansalaisuus. (Tilastokeskus 2017 b.)

3.2.1 Kulttuurien erilaiset hoivatavat

Eri kulttuureihin liittyy erilaisia toimintatapoja, perinteitä ja uskomuksia. Ne määrittelevät kaikkia elämänalueita ja ovat läsnä elämän ensisijisista lähtien. Jokaisessa kulttuurissa lapsia hoidetaan sen mukaan, mitä kasvattajat toivovat lapsen kehitykseltä ja mitä pidetään toimivana vanhemmuutena, hoivakäytänteet voivat

erota suurestikin toisistaan eri puolilla maailmaa. Lisäksi lasten kasvatukseen vaikuttaa myös politiikka ja yhteiskunnan rakenteet.

Lapsia saatetaan hoitaa erilailla kaupungeissa, maalla ja eri yhteiskuntaluokissa jo pelkästään yhden maan sisällä. Yksittäisen perheen tai vanhemman kohdalla kasvatukseen vaikuttavat kulttuurin lisäksi vanhempien persoonallisuus, perheen nykyinen elämäntilanne ja aikaisemmat kokemukset. Myös maahanmuuttokokemus määrittää sitä, että miten vanhemmat toteuttavat vanhemmuutta ja hoitavat lapsiaan. (Kuittinen & Isojärvi 2013, 78–80.)

Kasvatusympäristöjen vaatimukset vaihtelevat eri puolilla maailmaa, joka näkyy erona lasten kasvatuksessa ympäristön sopeutumisen tuloksena. Monissa kulttuureissa lapset kasvavat monien kasvattajien ympäröimänä, sisarukset tai yhteisön muut jäsenet katsotaan tärkeiksi kasvattajiksi, kun taas Suomalaisessa kulttuurissa ensisijaiseksi pienen lapsen kasvattajaksi katsotaan äiti. Kulttuurilliset erot kasvatuksessa johtuvat vanhempien tekemistä valinnoista ja suunnitelmallisesta opettamisesta sekä arvojen, tapojen ja uskomusten eteenpäin välittämisestä. Kulttuurin, ympäristön ja yhteisön yksittäiset käytänteet muodostavat laajemman kokonaisuuden luontevalle tavalle hoitaa lapsia. Vaikka jokainen perhe toimii yksilöllisesti, silti taustalla vaikuttaa aina kulttuurinen vanhemmuuden logiikka. (Kuittinen & Isojärvi 2013, 78–80.)

3.2.2 Eri kulttuureista tulevien asiakkaiden odotukset

Asiakkaalla on aina odotus siitä, että hänen tarpeisiinsa vastataan asianmukaisesti, oikeudenmukaisesti, nopeasti ja ystävällisesti. Se mistä kulttuuritaustasta ihminen tulee, säätelee asiakkaan odotuksia palvelun tasolle. Usein asiakas ei ajattele tietoisesti sitä, että hänen reaktionsa ovat sidoksissa siihen, millaista palvelua hän on tottunut kotimaassaan saamaan. Palveluodotukset ovat vahvasti sidoksissa asiakkaan omaan kieleen ja viestintätapoihin. Ulkomaalaistaustaisella henkilöllä on erilaiset odotukset palvelusta kun hän asioi eri paikoissa, odotukset ovat sidoksissa hänen aiempaan saamaansa palveluun omassa kotimaassaan tai muualla saamaansa palveluun. (Nieminen2014, 21.)

3.2.3 Erilaiset aikakäsitykset kulttuureissa

Aikakäsitys Suomessa on usein hyvin tarkkaa, täällä noudatetaan tarkasti määräaikoja ja aika käytetään mahdollisimman tehokkaasti. Mikäli Suomessa joku myöhästyy, tai ei pidä sovituista aikarajista kiinni, pidetään henkilöä usein työyhteisössä etenkin epäluotettavana ja ammattitaidottomana. Ulkomailla taas aikarajat saatetaan nähdä ylimalkaisina ja epätarkkoina. Aikaan suhtaudutaan joustavasti ja ajatellaan, että suunnitelmiin tulee aina muutoksia. Tämän vuoksi suomalaiset törmäävät monikulttuuristuvassa työelämässä yhä useammin väärinkäsityksiin määräajoista. (Nieminen 2014, 22.)

Eri puolilla maailmaa on erilaisia aikakäsityksiä. Esimerkiksi Pohjoismaissa, Saksassa, Sveitsissä, Hollannissa ja Pohjois-Amerikassa on *monokroninen* aikakäsitys, eli yksiaikainen aikakäsitys. Se tarkoittaa sitä, että aikaa voi kontrolloida. Virastoissa asiakkaille on varattu tapaamisaika, ja sen puitteissa on saatava asiat hoidettua, bussiaikataulut ilmoitetaan minuuttien tarkkuudella ja usein asiakaspalvelija keskittyy enemmän hoidettavaan asiaan kuin ihmisiin. Kohteliaana pidetään palvelua, jossa asiakas saa palvelua yksin omalla vuorollaan. Polykroninen eli moniaikainen aikakäsitys pyrkii noudattamaan määräaikoja, mutta niitä ei pidetä ehdottomina. Polykronisissa maissa ihmissuhteet ja niiden hoitaminen menevät usein tiukkojen aikataulujen edelle. Venäjä, Kiina, Etelä-Eurooppa ja Latinalainen Amerikka ovat maita joissa pääosin noudatetaan Polykronista aikakäsitystä. Näissä maissa kohteliaana palveluna pidetään palvelua, jossa montaa asiakasta voidaan palvella samanaikaisesti. Monissa Afrikan maissa, sekä niissä Aasian maissa, joissa kansainväliset yhteydet ovat vähäiset, mielletään aika kehäksi, jossa tietyt tapahtumat toistuvat, sitä kutsutaan *sykliseksi aikakäsitykseksi*. Näissä maissa määräajoista voidaan sopia, mutta niiden noudattamista ei pidetä ehdottomana. Ihmissuhteet ovat näissä maissa aina etusijalla. Asiakaspalvelijoilta odotetaan äärimmäistä joustavuutta ja ihmisiin keskittymistä, ilman määräaikoja. (Nieminen 2014, 22, 51–54.)

3.3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus käsitteenä tarkoittaa lapsen suunnitelmallista, tavoitteellista, kasvatus-, hoito- ja opetusta. Kaiken lähtökohdaksi on pedagogiikka, jota harjoittaa ammatillinen henkilökunta. Kaikilla alle kouluikäisillä on oikeus päivähoitoon. Sen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, samalla hyvinvointia edistäen. (THL 2017.)

Suomessa oikeudesta varhaiskasvatukseen on säädetty laissa. Suomen varhaiskasvatuslaissa on säädetty kunnan velvollisuudesta järjestää alle kouluikäisille lapsille mahdollisuus osallistua päivähoitoon. Päivähoito on pyrittävä järjestämään niin, että se mahdollistaa lapsen kasvatukselle ja hoidolle sopivan hoidon sinä vuorokauden aikana jona sitä tarvitaan, siihen soveltuvassa turvallisessa paikassa. (L 19.1.1973/36.)

Kasvatus on toimintaa, jolla on tavoite ja se on määrätietoista. Sillä pyritään edistämään kasvatettavan persoonallisuuden kehittymistä sekä tukemaan yksilön valmiuksia selviytyä itsenäisesti elämässä. Kasvatuksellisilla toimenpiteillä voidaan tarkoittaa kaikkia välittömiä tai välillisiä toimenpiteitä, jotka pyrkivät vaikuttamaan kasvatettavan kehitykseen oman elämänsä subjektiksi. (Peltonen 2000, 20.) Kasvatus on aina vuorovaikutuksellista toimintaa kasvattajan ja kasvatettavan välillä. Kasvattajalla on aina kasvatustavoite, joka voi toteutua jossain yksittäisessä toiminnassa tai suuremmassa kokonaisuudessa. Kasvatuksen tavoite on kasvattaa kasvatettavasta mahdollisimman eheä ja tasapainoinen persoona, jota säätelee yksilöllisyys. (Peltonen 2000, 21.)

Kasvattaja varhaiskasvatuksessa on henkilö, jolla on sosiaalihuollon ammatillisen erillisin kelpoisuusvaatimuksin säädetty pätevyys työhön. Lain sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (L 272/2005) tarkoituksena on edistää sosiaalihuollon, tässä tapauksessa päiväkodin asiakkaiden, oikeutta pätevään ja laadultaan hyvään palveluun ja kohteluun, sekä henkilöstön tarvittavasta koulutuksesta ja perehtyneisyydestä. Päiväkodissa lasten kanssa voi työskennellä lastentarhanopettaja ja lähihoitaja. Lastentarhanopettajalta vaaditaan vähintään kasvatustieteiden kandidaatin koulutus, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus, tai

ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden koulutus, johon sisältyy varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikanopinnot sen laajuksena kuin valtioneuvosto on ne erikseen säättänyt. Lähihoitajan tehtäviä voi hoitaa henkilö, joka on suorittanut tehtävään vaadittavan sosiaali- ja terveystieteiden ammattitutkinnon tai muun vastaavan tutkinnon.

Päivähoito on varhaiskasvatusta, jota järjestetään sille erikseen varatussa tilassa. Näitä tiloja kutsutaan päiväkodeiksi tai perhepäivähoidoksi. Kunnalla ja kuntayhtymillä on velvollisuus järjestää päivähoito alle kouluikäisille lapsille, joko itsenäisesti tai muilla keinoin mahdollistaa se. (L 19.1.1973/36.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, joka perustuu varhaiskasvatukseen. Sen mukaan laaditaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat, sekä toteutetaan varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatussuunnitelma on kolmitasoinen. Se koostuu valtakunnallisesta, paikallisesta sekä lasten henkilökohtaisista varhaiskasvatussuunnitelmista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden tehtävänä on edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteuttamista koko maassa sekä tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen toteuttamista, järjestämistä ja kehittämistä. Siinä määrätään keskeisistä tavoitteista ja sisällöstä, varhaiskasvattajan ja lasten huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on oikeudellisesti velvoittava määräys, jota varhaiskasvatuksen järjestäjien tulee noudattaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Varhaiskasvatuksen perusteissa kulttuurien moninaisuus nähdään voimavarana. Ymmärretään, että lapsella ja perheellä on perusoikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskoon ja katsomukseen. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan ja hyödynnetään yhteisön ja ympäristön kulttuurillista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

3.4 Kasvattajana monikulttuurisessa ympäristössä

Suomessa monikulttuurisuus on ollut näkyvissä päiväkodeissa jo kymmenisen vuotta, nyt monikulttuurisia oppilaita ja lapsia on yhä enemmän myös pienissä kunnissa. Kasvattajille monikulttuurisuus tuo haasteita, ja heidän onkin tärkeää reflektoida omaa toimintaansa, sekä ehkä muokata omia käytäntöjään sopivaksi kaikille. Kasvattajan on hyvä olla tietoinen omasta arvomaailmastaan ja maailmankuvasta, sillä lapset aistivat tällaiset herkästi kasvattajista, mikäli he ovat negatiivisia ja muutos vastaisia. Päiväkoti, jossa on monikulttuurisia perheitä, on herkkä konflikteille ja väärinymmärryksille. Kasvattajan on tärkeää kohdata lapsi yksilönä, ilman ennakkoluuloja, jotta opetus ja kasvatus voi olla mahdollisimman tasavertaista. Kasvattajan on pyrittävä käsittelemään omat ennakkoluulonsa ja arvoristiriidat, jotta voisi toimia eettisesti oikein ja esimerkillisesti. (Halme & Vataja 2011, 74–76.)

Monikulttuuristen perheiden kanssa työskentelevän henkilön on tärkeää tuntee itsensä, oma historiansa ja oman kulttuurin lähtökohdat. Henkilön, joka tiedostaa sen, että kuinka hänestä on tullut se persoona mikä hän nyt on tietyssä kulttuuriympäristössä, on mahdollista ymmärtää syvällisemmin henkilöitä, jotka tulevat muista kulttuuriympäristöistä. Monikulttuurinen ohjaus perustuu pitkälti matkasta omaan itseensä, ja sitä kautta voi oppia refleктоimaan omaan käyttäytymistä muiden kautta. (Puukari & Korhonen 2013, 36.)

Kasvattaja voi työssään kohdata ristiriitoja, joiden kohtaaminen aiheuttaa hämmennystä ja neuvottomuutta. Tällöin kasvattajan on hyvä pohtia eri tilanteissa syntyneitä ristiriitojen aiheuttamia kysymyksiä. Monikulttuurinen kasvattaja voi kehittyä, mutta se vaatii häneltä työskentelyä monimuotoisessa ympäristössä ja oman kasvuprosessin seuraamista. Monikulttuurinen osaaminen vaatii aikaa ja se muotoutuu vasta ajattelun, toiminnan ja onnistumisen kautta. Muutosprosessi vapauttaa kasvattajan kulttuurisista ennakkoluuloista ja tekee hänet kriittiseksi valtavirrantietao kohtaan, sekä mahdollistaa asettumisen toisen asemaan. (Halme & Vataja 2011, 80–81.)

Monikulttuuristen perheiden kanssa työskentelevä kasvattajalta vaaditaan sensitiivisyyttä ja taitoa toimia eri kulttuurien parissa, sitä kutsutaan kulttuuripätevyydeksi. Siitä voidaan erottaa tieto-, tunne- ja käytösosa. Tieto-osa koostuu ruuista, uskonnosta, kielestä, sosiaalisista tavoista ja uskomuksista. Tunneosa koostuu myönteisestä suhtautumisesta erilaisuuteen ja halusta ymmärtää sekä ratkaista ristiriitoja. Käytösosassa näkyy arvostus ja halu olla loukkaamatta. (Kivijärvi 2011, 249.)

Varhaiskasvattaja, joka on kulttuuritietoinen kohtaa perheet ennakkoluulottomasti ja yhdenvertaisesti. Heiltä vaaditaan joustavuutta ja avoimuutta. Kasvattaja, joka on tietoinen eri kulttuureista sekä uskonnoista ja niiden piirteistä, sekä arvostaa ja kunnioittaa lapsen ja perheen kulttuuria. Tärkeä ominaisuus, joka on hyvä varhaiskasvattajan omata on se, että haluaa ottaa selvää uuden lapsen kulttuurista ja haluaa tutustua siihen. (Halme & Vataja 2011, 100.)

Kulttuurista riippumatta tärkeää on asiakkaan ja työntekijän hyvät vuorovaikutustaidot, kuuntelu, yhteinen kieli ja yhteinen tavoite. Työntekijän on kommunikoinnilla tärkeää osoittaa, että hän on paneutunut asiakkaan tilanteeseen ja on halukas ja kykenevä ratkaisemaan asiakkaan tarpeen, toiveen ja ongelman. Eri kulttuureissa kommunikointitavat eroavat merkittävästi. Monesti monikulttuurisessa kohtaamisessa asiakkaan ja työntekijän välillä ei ole yhteistä kieltä, joten tällöin tärkeään osaan nousee sanaton viestintä. (Nieminen 2014, 119.)

Sanaton viestintä on sekä tietoisia että tiedostamattomia viestejä, myös tunteita ja asenteita. Sanattomaan viestintään luetaan yleensä reviiiri, ilmeet, katsekontakti, eleet, puhetapa, ääni, koskettaminen, asento, ulkonäkö ja pukeutuminen. Ihmisen henkilökohtaisella reviiirillä tarkoitetaan aluetta, jonka henkilö kokee luontevaksi etäisyydeksi toisesta ihmisestä hänen kanssaan keskustellessaan. Eri kulttuureissa luontevat etäisyydet vaihtelevat suurestikin. Suurin reviiiri on Pohjois-Amerikassa ja pienin arabikulttuureissa. (Nieminen 2014, 120–122.)

Ilme ja eleet paljastavat selkeästi tunteiden laadun ja voiman. Ne voivat heikentää, voimistaa tai muuttaa kokonaan puhuttujen sanojen merkitystä. Ilmehtiminen on yksilöllistä kaikissa kulttuureissa. Hymy on yleisin sanattoman viestinnän muoto.

Se kertoo lähes aina positiivisista tunteista. Kuitenkin joissakin Aasian maissa se voi kertoa pelosta, hämmennyksestä tai jopa vihasta. Joissakin Afrikan kulttuureissa hymy voi heijastua hämmennyksenä tai yllättymisenä. Suomalainen asiakaspalvelija yleistäen puhuu yleensä kohtuullisen hiljaisella äänellä, ei mene kovin lähelle keskustelukumppania, eikä kosketa esim. käsivarresta. Toisissa kulttuureissa yleistä saattaa olla puhuminen kovaan ääneen, keskustelukumppanin koskettaminen ja saatetaan seistä hyvin lähellä tätä. (Nieminen 2014, 120–122.)

Varhaiskasvatuksen työntekijöillä on mahdollisuus sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista säädetyn lain (22.9.200/812) mukaan oikeus käyttää tulkia tarvittaessa työssään. Tulkin käyttö suojaa väärinymmärryksiltä perheiden välillä. Tulkin kanssa työskenneltäessä tärkeää on muistaa varmistaa asiakkaan kieli ja mahdollinen murre ennen tulkin varaamista. Asiakas voi suhtautua aluksi varautuneesti tulkin käyttöön, sillä taustalla voi olla pelko henkilökohtaisten asioiden leviämisestä, mikäli kyseessä on pieneen vähemmistökulttuuriin kuuluva asiakas. Tällöin on hyvä muistuttaa asiakasta tulkin sekä varhaiskasvatushenkilöstön vaitiolovelvollisuudesta. Mikäli kyseessä on arkaluontoinen asia voi olla hyvä varmistaa asiakkaalta tulkin sukupuoli, mikäli sillä on merkitystä. Tulkkaustilanteissa on puhe suunnattava asiakkaalle, ei tulkille. (Schubert 2013, 76.)

3.5 Vaasan kaupungissa toteutettava varhaiskasvatus

Vaasan kaupungissa monikulttuurinen varhaiskasvatus perustuu yleisiin varhaiskasvatuksen kasvatustavoitteisiin. Lapset kohdataan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti, erilaisuutta tukien, kohti monimuotoista kulttuurista kasvua. Varhaiskasvatuksessa tuetaan eri kieli- ja kulttuuristaustoista tulevien lasten kotoutumista. Lisäksi pyritään vahvistamaan lapsen suomen kielen oppimista ja vahvistumista ja tukemaan oman äidinkielen ja kulttuurin oppimista. (Vaasan kaupunki 2017.)

Vaasan kaupunki on laatinut Suomi toisena kielenä –opetuksessa, eli S2-opetukselle oman opetussuunnitelman. S2-opetus on maahanmuuttajalapselle annettavaa tavoitteellista, jatkuvaa ja säännöllistä suomen kielen opetusta. Sen tavoitteena on luoda edellytykset joutavalle kouluun siirtymiselle. S2-opetuksessa huomioidaan lapsen oma kulttuuri ja kieli yleiset varhaiskasvatuksen sekä esiope-

tuksen kasvatus- ja oppimistavoitteita noudattaen. Jokaiselle eri kulttuuri- ja kieli-
taustaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen S2-opetussuunnitelma yhdessä
lastentarhanopettajan ja vanhempien kanssa, kun lapsi aloittaa päivähoidon. Vaa-
sassa järjestetään valmistavaa esiopetusta lapsille, joiden kielen kehityksessä ha-
vaitaan puutteita ennen esiopetukseen siirtymistä. Vaasassa toimii kiertävä S2-
lastentarhanopettaja, jonka avulla arvioidaan lasten kielitaitoa. (Vaasan kaupunki
2016.)

3.6 Aikaisemmat tutkimukset aiheesta

Aiheesta monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa on tehty useitakin tutkimuksia
aikaisemmin. Nämä tutkimukset koskevat enemmänkin kasvatuskumppanuutta ja
vanhempien näkökulmia varhaiskasvatuksesta. Vaasan ammattikorkeakoulussa on
aikaisemmin tehty muutama tutkimus, joissa on tutkittu varhaiskasvatuksen työn-
tekijöiden mielipiteitä monikulttuuristen lasten ja perheiden tukemisessa päiväko-
dissa.

Niari Vaasan ammattikorkeakoulusta (2011) on tutkinut kasvatuskumppanuutta
monikulttuuristen perheiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä päiväkodeissa. Tämän
opinnäytetyön aihe sivuaa läheltä omaa aiheettani, mutta omassa tutkimuksessani
ei huomion kohteena ole kasvatuskumppanuus. Tutkimus on suoritettu struktu-
roidulla kyselyllä eri päiväkodeissa, kuin tämän tutkimuksen kohteena olevat.

Turunen (2014) Vaasan ammattikorkeakoulusta on tutkinut miten Sotkamon ja
Vaasan päiväkotien henkilökunta kokee ennakkoluulonsa, vahvuutensa ja heik-
koutensa maahanmuuttajalasten kanssa tehtävässä työssä. Tutkimus on tehty Vaa-
san Ristinummen päiväkotiin.

Aiheesta monikulttuurisuus on tehty myös pro gradu -tutkielmia yliopistoissa.
Lumio (2009) Tampereen yliopistosta on tutkinut millaista erityistä asiantuntijuut-
ta maahanmuuttajien parissa tehtävässä sosiaalityössä on, sekä millaista erityis-
osaamista työ vaatii työntekijältä. Työ on keskittynyt sosiaalityön parissa tehtä-
vään maahanmuuttajatyöhön, mutta sivuaa tämän tutkimuksen aihetta työntekijöi-
den erityispiirteiden osalta.

Savolainen (2008) Kuopion yliopistosta on tutkinut millaisia erityisiä haasteita monikulttuurinen työskentely ympäristö luo päiväkotikasvatukselle. Savolainen on tutkimuksessaan tullut loppu tulemaan, että maahanmuuttaja lapsen kielen tukeminen, arjen käytännöt ja kasvatuskumppanuus muodostavat haastavat kompetenssit kasvatuksen kolmelle eri alueelle.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä monikulttuurisuuden liittyen heidän työssään. Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusotetta ja aineisto analysoitiin käyttäen aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Tutkimuksessa on huomioitu tutkimuksen kannalta tärkeä luotettavuus sekä eettisyys.

4.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivisella tutkimuksella voidaan tutkia aihetta, josta ei vielä ole olemassa olevaa tietoa, tai sillä voidaan tutkia myös jo olemassa olevaa tutkimusaluetta, jos siihen halutaan saada uusia näkökulmia, epäillä teorian tai käsitteen merkitystä, tutkimustuloksia tai aiemmin käytettyä metodiikkaa. Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on löytää tutkimusaineistosta toimintatapoja, samanlaisuuksia tai eroja. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 66.) Tähän tutkimukseen valittiin kvalitatiivinen tutkimusote, sillä haluttiin selvittää varhaiskasvatushenkilöstön omia mielipiteitä ja kokemuksia työstä monikulttuuristen perheiden parissa.

Kvalitatiivisen tutkimuksen yleisiä piirteitä ovat mm. joustavuus, relativistisuus, tutkijan ja osallistujan läheisyys, syvyys, kokonaisvaltaisuus, strukturoimattomuus sekä luonnolliset aineistonkeruun kontekstit (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 73).

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia voidaan luokitella kolmeen eri kategoriaan näitä ovat kieli kommunikoinnin tai kulttuurin muotona, säännönmukaisuuksien etsiminen ja merkityksien ymmärtäminen. Tässä tutkimuksessa käytetään lähtökohtana säännönmukaisuuksien etsimistä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 70.)

4.2 Teemahaastattelu

Tutkimuksessa käytettiin tiedonkeruumenetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua. Teemahaastattelussa pidättäydytään tietyissä etukäteen valituissa teemoissa ja tarkentavissa kysymyksissä. Teemahaastattelussa korostetaan ihmisten

tulkintoja asioista, heidän asioille antamia merkityksiä sekä sitä, miten vuorovaikutuksessa syntyy merkityksiä. Teemahaastatteluissa tulee pysyä tiettyjen viittekehysten sisällä ja pyrkiä löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2103, 75.)

Aineistonkeruu menetelmäksi valittiin teemahaastattelu siksi, että tällöin ollaan suorassa vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa, jolloin on helpompi säädellä aineiston keruuta joustavasti ja tilanteessa voidaan muokkautua vastaajan tarpeisiin. Haastateltaessa saa monipuolista tietoa työntekijöiden kokemuksesta ja näkemyksistä. Lisäksi haastattelua tehdessä on helpompi tulkita vastauksia. Haastattelun haittana voi ilmetä vastausten hienostelua, eli ettei uskalleta sanoa suoraan negatiivisia tai valtavirrasta poikkeavia mielipiteitä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 205.) Tutkimuksen kohteena oli päiväkodin henkilökunta. Haastattelut toteutettiin varhaiskasvatushenkilöstölle; lastentarhanopettajille ja lastenhoitajille. Tavoitteena oli saada 5-10 haastattelua, joista toteutui kuusi. Haastateltavat rekrytoitiin yhdestä Vaasan kaupungin päiväkodista jalkautumalla paikan päälle.

Tiedon keräämiseen käytettiin teemahaastattelua. Haastattelussa apuna oli lomake, jossa oli valmiit kysymykset, haastattelukysymykset liitteessä (Liite 1). Haastattelutilanteessa keskustelut nauhoitettiin. Haastatteluiden nauhoittamisiin kysyttiin henkilökohtaisesti lupa haastateltavalta. Haastattelut litteroitiin myöhemmin tarkasti, jotta analysointi olisi helpompaa. Haastattelukysymykset lähetettiin haastateltaville etukäteen sähköpostitse.

4.3 Tutkimuksen rajaaminen ja haastateltavien valinta

Tutkimuslupa haettiin tutkimukseen valitun vaasalaisen suurehkon päiväkodin johtajalta. Päiväkodin johtaja myönsi tutkimusluvan syyskuussa 2017. Tutkimuslupa käsitti haastatteluluvan kyseisen päiväkodin henkilökunnalle.

Haastateltavat valikoituvat sattumanvaraisesti ja kaikki haastateltavat lupautuivat vapaaehtoisesti mukaan haastatteluun. Haastateltaville kerrottiin, että tutkimuksessa on tarkoituksena selvittää päiväkodin henkilöstön näkökulmia monikulttuurisuuteen heidän työssään. Haastatteluajoista sovittiin kasvotusten. Tutkija ehdotti

sopivia päiviä ja haastateltavat valitsivat näistä heille sopivimmat päivät ja ajat. Haastattelija jalkautui päiväkotiin tekemään haastattelut sovittuna aikana. Haastatteluille oli varattu aikaa yksi tunti ja haastattelut suoritettiin erillisessä tilassa, missä ei ollut muita häiriötekijöitä. Haastattelut kestivät 7 minuutista 27 minuuttiin. Haastattelut suoritettiin vuoden 2017 syyskuun aikana. Haastattelussa oli valmiit kysymykset, jotka oli lähetetty haastateltaville etukäteen. Haastattelut nauhoitettiin nauhurilla ja Ipadilla. Vastausten saamisen jälkeen haastattelut litteroitiin ja nauhoitukset tuhottiin.

4.4 Aineistolähtöinen analyysi

Aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko on tärkeä vaihe tutkimusta tehdessä. Ennen kuin päästään analysoimaan saatuja vastauksia on tärkeää tarkistaa saadut tiedot. Haastattelulla pyritään saaman kaiken aineiston kerralla kokoon. Kolmantena pyritään järjestämään aineisto sellaiseen muotoon, että sitä voidaan analysoida. Tutkimuksen sisältö pyrkii ymmärtämään tapahtuvaa ilmiötä, jolloin käytetään tavallisesti laadullista analyysia ja päätelmien tekoa. (Hirsjärvi ym. 2013, 222–224.) Tässä tutkimuksessa aineisto analysoitiin käyttäen aineistolähtöistä analyysia.

Aineiston analysointivaiheen voi jakaa kolmeen osaan. Ensiksi aineiston voi pelkistää, toiseksi ryhmitellä ja kolmanneksi luoda teoreettisia käsitteitä. Aineiston pelkistämisessä aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen materiaali pois. Aineiston pelkistämisessä voidaan käyttää apuna litterointia, kuten tässä tutkimuksessa tehtiin. Litterointi helpottaa nostamaan aineistosta tärkeät asiat esiin, kun aineisto on auki kirjoitettua. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 109.)

Ryhmittelyssä, eli aineiston analysoinnin toisessa vaiheessa aineistosta etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä, jotka käydään tarkasti läpi. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet jaetaan ryhmiin, joita kutsutaan alaluokiksi. Tämän jälkeen ryhmät voidaan edelleen ryhmitellä pääluokiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 110.)

Aineiston analysoinnin kolmannessa vaiheessa, eli teoreettisten käsitteiden muodostaminen, erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Käsitteellistämässä edetään kielellisistä ilmauksista teoreettisiin käsitteisiin ja siitä edelleen johtopäätöksiin. Käsitteellistämistä jatketaan niin kauan kuin se aineiston sisällön puolesta on mahdollista, joka johtaa tutkimusongelman vastaukseen. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi perustuu päättelyyn ja tulkintaan, jossa edetään kokemuseräisestä aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä tutkittavasta aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 111–112, ks. liite 2)

4.5 Luotettavuus ja eettisyys

Eettisesti hyvässä tutkimuksessa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä, joka tarkoittaa käytännössä mm. sitä, että noudatetaan rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyötä tehdessä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä, sekä tulosten arvioinnissa ja dokumentoinnissa. Tiedonhankinta-, tutkimus-, ja arviointimenetelmät tulee julkaista avoimesti. Tutkimuksessa on annettava toisille tutkijoille heille kuuluva kunnia ja arvostus heidän työstään. Ennen ryhtymistä tutkimustyöhön on hankittava tarpeelliset luvat. Lisäksi ennen tutkimuksen aloittamista sovitaan tekijöiden oikeuksista, periaatteista, velvollisuuksista ja vastuista, sekä säilyttämistä ja käyttöoikeuksia koskevista kysymyksistä. Mahdolliset rahoituslähteet tai muut merkitykselliset sidonnaisuudet ilmoitetaan tutkimukseen osallistuville osapuolille ja tuodaan ne ilmi myöskin tutkimuksen raportissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Tutkimuksessa lähtökohtana noudatetaan ihmisarvon kunnioittamista, eli vastaajilla on oikeus päättää itse, haluavatko he osallistua tutkimukseen (Hirsjärvi, ym. 2013, 25). Tutkimukseen osallistuneet haastateltavat olivat vapaaehtoisia. Heidät haastateltiin yksitellen erillisessä tilassa, jolloin heille oli luotu rauha keskittyä vain siihen hetkeen. Tutkimuksen aineisto säilytettiin salassa, ja huomioiden vastaajien anonymius. Tutkimuksen materiaali säilytettiin niin, ettei ulkopuolisilla siihen ole pääsyä. Tutkimuksen materiaali hävitettiin asianmukaisesti tutkimustulosten valmistuttua.

Tutkimuksen luotettavuus perustuu siihen, että tutkija ilmoittaa tutkimuksen tekemisen vaiheet yksityiskohtaisesti. Tutkijan velvollisuus on antaa riittävästi tietoa lukijoille, jotta he voivat arvioida tutkimuksen tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 141.) Tutkimuksessa kaikilta haastateltavilta kysyttiin samat kysymykset, jolloin vastausten tulisi olla reliaabeleita. Reliaabelius tarkoittaa tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tämän tutkimuksen tulokset on esitetty vastauksia muuttamatta tai manipuloimatta, joka tekee tutkimuksesta luotettavan. Tutkimuksen pätevyys, eli validius, tarkoittaa sitä, että tutkimus tutkii juuri sitä mitä on tarkoituskin tutkia. (Hirsjärvi ym. 2013, 231.) Tämä tutkimus on validi, sillä tutkimuksella saatiin vastaukset niihin tutkimuskysymyksiin mitä haluttiinkin tutkia.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Ensimmäisenä haastattelussa kysyttiin haastateltavan ammatillista taustaa. Haastateltavia oli 6 vapaaehtoista. Haastateltavista 5 oli lastentarhanopettajia ja 1 lastenhoitaja.

Toinen kysymys selvitti haastateltavien työskentelyä vuosissa mitattuna varhaiskasvatusalalla. Vaihtoehtoina oli 0–5, 5–10, 10–15, 15–20, 20 vuotta. Haastateltavista puolet oli työskennellyt varhaiskasvatusalalla yli 20 vuotta. 2 haastateltavista oli työskennellyt varhaiskasvatusalalla 15–20 vuotta. Yksi haastateltavista oli työskennellyt varhaiskasvatusalalla 0–5 vuotta. Tällä kysymyksellä pyrittiin selvittämään sitä, kuinka työvuosien määrä näkyy kokemuksena vastauksissa.

Kolmas kysymys selvitti monikulttuuristen perheiden laajuutta varhaiskasvatuksessa. Jokaisen haastateltavan ryhmässä oli monikulttuurisia perheitä vähintään yksi haastattelu hetkellä.

5.1 Työssä kohdatut ennakkoluulot ja asenteet

Haastateltavilta kysyttiin ovatko he pohtineet omia asenteita ja ennakkoluuloja monikulttuurisuuteen liittyen työuransa aikana, sekä millaisia asenteita ja ennakkoluuloja työntekijät ovat kohdanneet itsessään tai yleisesti työssään monikulttuurisuutta kohtaan (ks. taulukko 1).

Taulukko 1. Työssä kohdatut ennakkoluulot ja asenteet

Työskentelyyn vaikuttavat ennakkoluulot ja asenteet	Oma tietoisuus omista asenteista ja ennakkoluuloista
15 ilmaisua	7 ilmaisua

Oma tietoisuus omista ennakkoluuloista ja asenteista

Haastateltavista useampi pidempään alalla ollut kertoi pohtineensa ennakkoluuloja ja asenteita työnsä alkutaipaleella, silloin kun monikulttuurisuus ei ollut vielä arkipäivää Vaasassa. Haastatteluissa kuitenkin kävi ilmi, että nykyään monikulttuurisuudesta on tullut niin itsestään selvää ja jokapäiväistä, että enää ei tule juurikaan erityisemmin asiaa pohdittua.

Työskentelyyn vaikuttavat ennakkoluulot ja asenteet

Yksi haastateltava kertoi, että aluksi kun tulee uusi perhe tulee mietittyä sitä, millaisista taustoista perhe tulee ja mitä heidän kulttuuriin kuuluu. Työn myötä on oppinut ymmärtämään eri kulttuureja ja ymmärrys erilaisia toimintatapoja kohtaan on avartunut.

Haastateltavista kaikki olivat pohtineet sitä, että kuinka tulee ymmärretyksi keskustellessaan monikulttuuristen perheiden kanssa. Jokainen haastateltavista toi asian esiin, että työssään pohtii sitä, saako ilmaista itseään niin, että perheet ymmärtävät heitä.

Haastatteluissa tuli esiin erilaiset aikakäsitykset. Perheet eivät aina pidä kiinni sovitusta aikatauluista ja tärkeitä lappuja saatetaan palauttaa myöhässä, koska ei ymmärretä niiden tärkeyttä ja suomalaista aikakäsitystä.

”Ei välttämättä niin pidetä kiinni nii aikatauluista... ku meillä saattaa olla paljonki jotaki papereita mitkä täytyy palauttaa tiettyyn päivään mennessä.”

Muutama haastateltavista oli huomannut työntekijöiden taholta välinpitämättömyyttä uskontokasvatusta ja ruokavalioita kohtaan.

”Joo siinä on joskus tullu, että no eikö se nyt oo ihan sama syökö sianlihaa vai ei.”

”Sillon alkujaan jo kymmenen vuotta sitten tuli tähän uskontoon vähän et ei meinattu hyväksyä sitä, että ne ei voinu olla mukana (uskontokasvatus-

hetkessä), ei käsitetty sitä, että ne ei todellakaan voi olla... et siitä tuli näitä vääriä asenteita.”

Haastatteluissa nousi esiin, se että olisi tärkeää olla tietoinen maasta, josta perhe tulee. Yksi haastateltava kertoi huolesta ja ennakkoluuloista sairauksia kohtaan. Sairaudet ovat lisääntyneet ja mietityttäneet työntekijöitä.

5.2 Monikulttuuristen perheiden kohtaaminen työssä

Haastateltavia pyydettiin kuvailemaan heidän tapaansa kohdata monikulttuurinen perhe. Lisäksi kysyttiin, mikäli on kohdannut näissä tilanteissa haasteita. Haastateltavia myös pyydettiin kertomaan heidän mielestään tärkeitä ominaisuuksia varhaiskasvatustajassa, joka työskentelee monikulttuuristen perheiden kanssa. Yhteensä kertyi 63 ilmaisua, jotka jaettiin kolmeen pääluokkaan ja siitä edelleen alaluokkiin (ks. Taulukko 2).

Taulukko 2. Monikulttuuriset kohtaamiset varhaiskasvatuksessa

Perheiden kohtaaminen ja tukeminen	Haasteet kohtaamisissa	Työntekijöiden ominaisuudet
22 ilmaisua	17 ilmaisua	24 ilmaisua

Perheiden kohtaaminen ja tukeminen

Ensikohtaamiset perheiden kanssa mainittiin tärkeiksi tapahtumiksi kohtaamisissa. Ensikohtaamiset koettiin tärkeäksi, koska silloin luodaan pohja tulevalle yhteistyölle. Haastateltavista muutama toi esiin keskustelun tärkeyden. Keskusteluissa käytetään tarvittaessa tulkkia, jotta ymmärretään perhettä, ja perhe ymmärtää työntekijää. Haastateltavat kertoivat perheen kunnioittamisen tärkeydestä. Myös selkeä artikulaatio kohtaamisissa koettiin tärkeäksi.

Haastateltavilta kysyttiin lisäksi, että kokevatko he voivansa tukea monikulttuurisia perheitä varhaiskasvatuksessa. Yksi haastateltavista kertoi kokemuksistaan monikulttuuristen perheiden kanssa, ja koki, että varhaiskasvatuksen henkilöstö toimii välillä tukihenkilönä koko perheelle.

”Jos niillä ei oo sukua tai mitään tukiverkkoa täällä niin me ollaan ainoat kontaktit niille...että kyllä siinä saa olla sellanen tukihenkilö välillä.”

Kielen oppimisen edistäminen koettiin työssä tärkeäksi, sillä se edesauttaa lasten ja osittain myös vanhempien suomen kielen oppimista. Työssä S2-opetus lapsille on olennainen osa suunnittelua ja työn toteutusta. Kaksi haastateltavista korosti avoimen ja sallivan keskustelun tärkeyttä. Positiivinen palaute vanhemmille ja keskustelu heidän kanssaan koettiin myös tärkeäksi. Perheiden tukeminen ihan perusasioissa koettiin myös tärkeäksi. Lisäksi itsestään selvänä pidettiin sitä, että tarjotaan pedagogisesti suunniteltuja muita opetushetkiä niille lapsille, jotka eivät saa osallistua uskontokasvatukseen.

Kohtaamisissa kohdatut haasteet

Kaikki haastateltavat kertoi kielimuurin olevan haaste työssä. Aina monikulttuuriset perheet eivät ymmärrä mitä heidän pitäisi, ja tällöin saattaa syntyä väärinkäsityksiä ja väärinymmärryksiä. Haastateltavista reilu puolet kertoi kokevansa selkeän artikuloinnin tärkeäksi työssä. Myös sanaton viestintä ja muu kehon kieli tulivat esiin muutamassa haastattelussa. Yksi haastateltavista korosti yhteisen kielen löytymistä muulla tavoin. Hyväksi tavaksi oli havaittu huumorin käyttö.

”Sit se äiti niinku ryvähti nauruun ja sen jännitys niinku katos siinä... et meiltä löyty sit siinä se semmonen yhteinen, et okei me ymmärretään edes joku asia.”

Kaksi haastateltavista oli kokenut haastavaksi puuttua kuritusväkivallan käyttöön kotona, jota olivat havainneet joissakin monikulttuurisissa perheissä käytettävän. Joissakin kulttuureissa kurittaminen koetaan toimivaksi tavaksi opettaa lasta mutta Suomessa siihen on puututtava, eikä se ole hyväksyttävää.

”Tää lapsen kurittaminen on ollu aika rankkaa ja taas täällä me ei voida tehdä niin...että joku tällanen tilanne on aika haasteellinen saada heidät niinku ymmärtämään ei meidän kulttuurissa ei tehdä sillä lailla.”

”..niin sellanen sitten iskostaa päähän niille, että se ei oo täällä sallittua, et monethan on kysynykki sitte perheet, et no antakaa meille tilalle joku, niinkö ettäkö ei saa lyödä, niin mitä me saadaan tehdä.”

Haastatteluissa mainittiin haastavaksi se, että joillakin työntekijöillä saattaa vaikeissa tilanteissa nousta esiin heidän omat asenteet ja ennakkoluulot monikulttuurisia perheitä kohtaan, mikäli ei ole käsitellyt niitä. Tällöin saattaa nousta esiin tiukka suomalainen arvokulttuuri vaikeissa asioissa.

”Sellanen näkyy jos jollakin henkilöllä on erittäin vahvat niin kuin asenne maahanmuuttajataustaisia kohtaan...ei näy ihan heti mutta sitten kun mennään vähän syvemmälle, puhutaan vähän sellasista hankalemmista asioista niin sitte tulee vahvat mielipiteet sieltä esille.”

Haastateltavat kertoivat kulttuurien yhteen sovittamisen ja kulttuurierojen mietittävän aluksi. Kun kohtaa uuden perheen niin on mietityttänyt se, että mistä kulttuurista he tulevat, millaiset tavat heillä on heidän kulttuurissaan ja kuinka sitten ne saadaan toimimaan yhdessä suomalaisten käytäntöjen kanssa.

”Meidän varhaiskasvatuksessa aika pitkälle kannustetaan lasta omatoimisuuteen mutta tota joissakin kulttuureissa lasta pidetään niinku sellasena pienenä prinsinä tai prinsessana ja heitä tosi pitkään niinku sillain palvelullaan ja on se hyväksyttävää tottakai et se on heidän kulttuurinen tapansa.”

Haastatteluissa nousi esiin se, että kotouttamisessa on ontumia ja sen tuomana taudit ja sairaudet ovat lisääntyneet viimeisen kolmen vuoden aikana.

”Viimisen kolmen vuoden aikana öö kun maailma on globaali, että minkälaisia sairauksia tulee.. ihan heismatoo, et tämmöstä on.”

Työntekijän tärkeät ominaisuudet

Haastateltavilta kysyttiin mitä heidän mielestään vaaditaan kasvattajalta, joka työskentelee monikulttuuristen perheiden kanssa. Esiin nousi muutamissa haastateluissa, ettei heiltä vaadita sen enempää kuin normaalistikkaan kasvattajilta. Kaikki haastateltavat kuitenkin luettelivat ominaisuuksia, joita kasvattajilta vaaditaan, näitä ominaisuuksia on lueteltu taulukossa 3.

Taulukko 3. Työntekijöiden tärkeät ominaisuudet varhaiskasvatuksessa

3 mainintaa/ominaisuus	2 mainintaa/ ominaisuus	Mainittiin yhden kerran
Ymmärrys, avarakatseisuus	Joustavuus, yhteistyö eri tahojen kanssa, erilaisuuden hyväksymi- nen	Perusasioiden opetus, perheiden tarpeiden huomiointi, nöyryys, ammattillisuus, kulttuuri- en arvostaminen, jämäk- kyys, palveluhenkisyys, kielitaito, suvaitsevai- suus, vilpittömyys, pitkä- jänteisyys, kärsivällisyys

5.3 Vanhempien odotukset varhaiskasvatukselta

Haastateltavista puolet ei osannut eritellä erityisiä vaatimuksia varhaiskasvatukselle vanhempien taholta. Puolet haastateltavista taas olivat huomanneet erilaisia vaatimuksia vanhempien taholta.

Monikulttuuristen perheiden vanhempien erilaisille odotuksille haastateltavat toivat esiin sen, että ovat huomanneet monikulttuuristen vanhempien perheiden odottavan lasten oppivan lukemaan ja laskemaan nopeasti päiväkotiin tultuaan. Yksi haastateltavista kertoi vanhempien odottavan lasten oppivan suomenkielen nope-

alla tahdilla. Kaksi haastateltavista kertoi vanhempien odottavan ihmeitä päivähoitolta, kuten potalla käynti ja uimaan oppiminen ennen ikätason vaatimia taitoja. Lisäksi vanhemmat olivat toivoneet etteivät lapset mene ulos huonolla säällä ja että lapsi pääsee ryhmän jäseneksi.

Puolet haastateltavista oli huomannut monikulttuuristen vanhempien olevan erittäin kiitollisia saamaan palvelusta. Kaksi haastateltavaa kertoi monikulttuuristen perheiden vanhempien näyttävän ja osoittavan kiitollisuutta päivittäin.

”He muistaa kiittää joka päivä...ja he on hirveän niinku kiitollisia, onnellisia ja arvostaa meidän työtä.”

5.4 Työnkuvan laajuus

Haastattelussa kysyttiin, mikäli työnkuva on laajentunut tai muutoin muuttunut monikulttuurisuuden yleistyttyä. Tähän kategoriaan tuli 21 ilmaisua. Vastaukset jaettiin kahteen pää luokkaan ja siitä edelleen alaluokkiin (ks. Taulukko 4).

Taulukko 4. Työhön vaikuttava sisältö

Konkreettiset muutokset	Välilliset muutokset
10 ilmaisua	11 ilmaisua

Konkreettiset muutokset

Haastateltavista puolet oli huomanneet työtapojen rikastuneen työvuosien aikana. He mainitsivat ottaneensa mukaan ryhmän arkeen lauluja ja loruja eri kielillä. Yksi haastateltavista kertoi etsivänsä mahdollisesti kirjoja, jotka kertovat eri kulttuureista. Yksi haastateltavista oli ottanut mukaan isommille lapsille karttatietoutta eri maista. Lähes kaikki haastateltavat olivat rikastuttaneet työtään ottamalla työhön mukaan kuvien käytön helpottamaan ymmärrystä, mikäli ei ole yhteistä kiel-

tä. Yksi vastaajista kertoi käyttävänsä reissuvihkoa, johon lapsi voi kertoa päivän tapahtumista, joka edes auttaa kielen kehittymistä.

”Paljon otettu käyttöön kuvia ja tuota reissuvihkoon lapsi on kertonut päivästänsä, et oppii sitä kieltä.”

Työnkuvaa välillisesti rikastuttavat asiat

Haastateltavista suurin osa kertoi työnkuvan laajentuneen myös siten, että heidän tulee tehdä yhä enenemissä määrin yhteistyötä moniammatillisten työntekijäryhmien kanssa. He ovat yhteydessä yhä enemmän puheterapeutteihin, toimintaterapeutteihin, tulkikeskukseen, vastaanottokeskukseen ja maahanmuuttovirastoon. Se on moninaistanut työnkuva siten, että täytyy tietää mistä hakee palvelut ja kenen puoleen kääntyä missäkin tilanteessa.

”Se mulla täytyy olla tiedossa, että mistä mä haen tulkit ja tarviiko erityisopettajaan ottaa yhteyttä.”

Työvuosien aikana ymmärrys ja avarakatseisuus on lisääntynyt. Myös tietämys muista kulttuureista ja niiden toimintatavoista on karttunut työvuosien aikana. Yksi haastateltavista kertoi myös, että työn suunnittelulle on varattu tietty aika viikosta, ja hän kokee sen olevan vähäinen, siihen nähden kuinka paljon työtä tulee suunnitella. Etenkin ryhmässä, jossa on paljon S2-lapsia, tuntuu ettei suunnittelulle ole tarpeeksi aikaa ja haluaisi toteuttaa enemmän monikulttuurisia hetkiä ryhmälle.

5.5 Muuta haastatteluissa esille nousutta

Haastatteluissa kysyttiin lopuksi, mikäli joku haluaisi sanoa jotain mitä ei ehkä oltu osattu miettiä kysymyksiä aseteltaessa. Haastateltavista muutama nosti esiin sen, että kasvattajana on hienoa huomata se, että lapset eivät huomaa kaverin ihonväriä. Lisäksi pohdittiin sitä, että monikulttuurisuus on niin nykypäivää, että siihen ei juuri enää kiinnitä huomiota erikseen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Koska monikulttuurisuus on lisääntynyt huomattavasti viimeisten vuosien aikana, haluttiin selvittää kuinka varhaiskasvatushenkilöstöllä on resursseja vastata moninaistuvaan varhaiskasvatukseen. Tämän tutkimuksen tarkoitus oli selvittää varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä siitä, miten varhaiskasvatuksessa voidaan tukea monikulttuurisuutta. Lisäksi haluttiin selvittää sitä, miten varhaiskasvatushenkilöstö kokee monikulttuurisuuden vaikuttavan työhönsä.

Haastateltujen mukaan monikulttuurisuus on lisääntynyt merkittävästi etenkin viimeisten 10–20 vuoden aikana, mitä väitettä lähdekirjallisuus tukee (ks. luku 3 & 3.2). Monikulttuurisuuden lisääntyminen on vaikuttanut varhaiskasvattajien työnkuvaan sekä konkreettisesti että välillisesti. Se on lisännyt ymmärrystä ja luonut avarakatseisemman maailmankatsomuksen, sekä tuonut työhön enemmän kuvien käyttöä ja monipuolistanut leikkejä ja lauluja. Lisäksi yhteistyö eri tahojen, kuten tulkkien ja erityisopettajien kanssa on lisääntynyt. Myös Savolainen (2008) on tutkimuksessaan havainnut monikulttuurisen ympäristön lisäävän työhön haastavuutta erityisesti lapsen kielen tukemiseen ja arjen käytänteisiin (ks. luku 3.5).

Tuloksista voidaan havaita, että varhaiskasvattajat pohtivat omia ennakkoluulojaan ja asenteitaan aluksi kohdatessaan monikulttuurisen perheen. Työn kautta kertyvä kokemus ja tieto tekevät työskentelystä monikulttuuristen perheiden kanssa normaalia, eikä asioita pohdita juurikaan niiden tultua itsestään selviksi. Varhaiskasvatushenkilöstö, joka työskentelee monikulttuurisen perheiden kanssa koki työnsä muuttaneen heitä avarakatseisemmiksi ja ymmärtäväisemmiksi eri kulttuureita, ja niistä tulevia henkilöitä kohtaan. Monikulttuurisuus on avartanut maailmankatsomusta ja lisännyt tietoa eri kulttuureista. Tietoisuus omista asenteista ja ennakkoluuloista auttaa varhaiskasvattajaa työskentelemään ammattimaisesti kun tiedostaa omat ajatukset (ks. luku 3.1).

Varhaiskasvattajat kokevat haasteelliseksi kommunikoinnin monikulttuuristen perheiden kanssa. Kielimuuri varhaiskasvattajien ja perheiden välillä voi olla suuri, joten ymmärretyksi tuleminen koettiin haastavana. Mikäli ei tule ymmärretyksi voi se aiheuttaa ongelmia työnsujuvuuteen. Siksi on tärkeää selkeä artikulointi ja

muu kehon kieli (ks. luku 3.4). Varhaiskasvattajat kokivat osittain haasteellisena myös erilaiset aikakäsitykset eri kulttuureissa. Muutama haastateltavista oli kokenut toisten työntekijöiden kohdalta välinpitämättömyyttä ruokavalioita ja uskon- tokasvatusta kohtaan, joka saattaa johtua puutteellisista ennakkotiedoista kulttuu- riin liittyen (ks. luku 3.3).

Haastatteluista nousi esiin se, ettei varhaiskasvattajilta, jotka työskentelevät moni- kulttuuristen perheiden kanssa vaadita sen enempää kuin niiltä, jotka muutoinkin hakeutuvat alalle. Monikulttuurisuus on vain lisä, joka tuo työhön monipuolisuutta. Varhaiskasvatusta on säädetty varhaiskasvatuksessa työskentelevien kelpoisuus vaatimuksista (ks. luku 3.3). Haastateltavat mainitsivat kuitenkin erilaisia ominaisuuksia, joita varhaiskasvattajilla on hyvä olla, etenkin heillä, jotka työskentelevät monikulttuuristen perheiden kanssa. Näistä eniten mainintoja sai ymmärrys ja avarakatseisuus. Voitaisiin siis päätellä, että varhaiskasvattajalta, joka työskentelee monikulttuuristen perheiden kanssa vaaditaan etenkin ymmärrystä ja avarakatseisuutta, muiden ominaisuuksien lisäksi.

Haastateltavat pohtivat sitä, että missä määrin varhaiskasvattajilta vaaditaan kulttuurien yhteensovittamista. Tuloksista voidaan päätellä, että monikulttuurisissa perheissä ilmenee kuritusväkivaltaa, johon varhaiskasvatushenkilöstö kokee haastavaksi puuttua. Haastatteluissa nousi esiin myös maahanmuuttoviraston kanssa tehtävä yhteistyö, joka koettiin tärkeäksi. Mutta siinä myös nähtiin ontumia, joka on puolestaan lisännyt sairauksia ja erilaisia kulkutauteja varhaiskasvatuksessa.

Tuloksista voi päätellä sen, että kaikki perheet ovat yksilöllisiä, mutta joillakin perheillä saattaa esiintyä erilaisia odotuksia suomalaisesta varhaiskasvatuksesta kohtaan. Monikulttuuriset perheet saattavat tulla oloista, joissa varhaiskasvatus on toteutettu aivan erilailla kuin Suomessa, jos sitä on ollut ollenkaan. Lisäksi voidaan päätellä, että jotkut monikulttuuriset perheet saattavat odottaa lapsen nopeaa suomenkielen oppimista, lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan oppimista, uimaan oppimista tai sosiaalisesti hyväksytyksi tulemistä, jo ennen ikätasonmukaista kehitystä. Haastatteluista nousi esiin myös, että monikulttuuriset perheet ovat usein joko äärimmäisen nöyriä ja kiitollisia, tai todella vaativia hoidon suhteen.

Monikulttuurisia perheitä varhaiskasvatuksessa voidaan tukea olemalla läsnä perheelle. Heidän kanssaan koetaan tärkeäksi avoin keskusteleminen ja positiivisen palautteen antaminen. Lisäksi koetaan, että perhettä autetaan kokonaisvaltaisesti ottamalla myös vanhemmat huomioon. Heidän kanssa pyritään luomaan luottamuksellinen suhde, jota kautta kommunikointi ja tukeminen on helpompaa. Varhaiskasvatuksen henkilökunta voi olla monikulttuuristen perheiden vanhemmille ainoita kontakteja, joita heillä on oman kulttuurinsa edustajien ulkopuolelta, joten he voivat joutua auttamaan aivan tavallisissakin asioissa, kuten mainosten suomentamisessa. Toiseksi varhaiskasvatushenkilöstö koki voivansa auttaa monikulttuuristen perheiden lapsia oppimaan suomea. He järjestävät S2-tuokiota arjessa, joka auttaa lasta oppimaan kieltä. Vaasassa S2-opetus on suunniteltu yhdessä lastentarhanopettajan sekä vanhempien kanssa (ks. luku 3.5).

Tutkimustulokset vastaavat etukäteen asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tutkimus teki näkyväksi asioita, joiden varhaiskasvatushenkilöstö kokee vaikuttavan heidän työhönsä. Lisäksi tutkimus toi esiin niitä alueita varhaiskasvatuksessa, joissa varhaiskasvatushenkilöstö kokee olevansa vahvoilla ja missä he tarvitsivat ehkä lisää työkaluja ja menetelmiä selviytyäkseen työstään. Lisäksi tutkimustulokset vastaavat kysymykseen, että kuinka monikulttuurisuutta voidaan tukea varhaiskasvatuksessa.

7 POHDINTA

Tutkimuksen aihe valikoitui omasta mielenkiinnosta eri kulttuureja kohtaan. Tarkka aihe tarkentui tutkimussuunnitelmaa tehdessä. Tutkimuksen tavoitteena oli tuoda esiin varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä monikulttuurisesta varhaiskasvatuksesta Vaasassa. Tutkimus oli tarkoitus toteuttaa 5-10 vapaaehtoiselle varhaiskasvatuksen työntekijälle. Haastateltavaksi suostui kuusi henkilöä vaasalaisesta varhaiskasvatustyöstä. Tutkimuksessa päädyttiin teemahaastatteluun, jotta saataisiin esiin mahdollisimman kattavia vastauksia vastaajilta.

Mielestäni tutkimuksen tulokset vastaavat ennalta asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tuloksista selviää miten varhaiskasvatushenkilöstö kokee pystyvänsä tukemaan monikulttuurisia perheitä sekä miten he kokevat monikulttuurisuuden vaikuttavan heidän työhönsä.

Tutkimuksen tekeminen oli mielestäni hyvä oppimiskokemus. Aihe, johon päädyin on melko ajankohtainen ja siitä löytyi paljon materiaalia jo ennestään. Tästä johtuen nousi esiin jatkotutkimuksen aihe, joka voisi olla, että vertailisi aiempien tutkimusten tuloksia tämän tutkimusten tuloksiin.

Tutkimuksen sisältö on helposti siirrettävissä toiseen päiväkotiin, jossa voitaisiin tutkia samaa aihetta ja näin saada enemmän haastattelutuloksia, joka voisi johtaa siihen, että vastauksista voitaisiin puhua yleistävämmin. Tutkimusta tehdessä esiin nousi toinenkin jatkotutkimusaihe. Tutkimuksen aiheena voisi olla se, että kuinka monikulttuuriset perheet ovat kokeneet tullessa huomioiduiksi, sekä saaneensa apua ja tukea päivähoitosta. Sekä kuinka heidät ja heidän tarpeensa huomioidaan. Tutkimuksen voisi toteuttaa monikulttuuristen perheiden vanhemmille. Toisena jatkotutkimusaiheena nousi mieleen tutkimus siitä, kuinka varhaiskasvatus ja maahanmuuttovirasto tekevät yhteistyötä ja miten sitä voitaisiin parantaa ja lisätä.

Tutkimuksen toteutuksessa haastavinta oli aiheen valinta, kysymysten asettelu ja vastausten analysointi. Haastatteluista kertyi paljon materiaalia, jota oli haastavaa alkaa analysoimaan.

Tutkimusta suorittaessa mielestäni antoisin osuus oli haastatteluiden pitäminen. Uskon, että oma jännittämiseni haastattelutilanteissa supisti hieman keskustelu-alueita, ja ei syntynyt juurikaan vapaata keskustelua ennalta asetettujen kysymysten ulkopuolelta. Tutkimustuloksia kirjoittaessa huomasin, että joitakin kysymyksiä olisi voinut asetella toisin, jolloin olisi voinut saada kattavampia vastauksia. Kaiken kaikkiaan oppimiskokemuksena tämä on ollut opettavainen ja jatkossa tiedän kuinka voi asioita tehdä toisin.

Tutkimuksen myötä olen tullut tietoiseksi omien asenteiden ja ennakkoluulojen tiedostamisen tärkeydestä työskenneltäessä eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa. Tutkimuksen tulosten olisi hyvä saavuttaa varhaiskasvatushenkilöstö, jolloin työyhteisöissä voitaisiin keskustella yksiköiden panostuksesta monikulttuurisuuden ja tiedostaa omat kyvyt ja haasteet aiheen parissa.

LÄHTEET

Banks, J.A. 2004. Multicultural education: Characteristics and Goal. Teoksessa Multicultural education. Issues and Perspectives. Fifth edition. Toim. Banks, J. & McGee Banks, C.A, 3-26. United States of America. John Wiley & Sons, inc.

Erickson, F. 2004. Culture in society and in educational practices. Teoksessa Multicultural education. Issues and Perspectives. Fifth edition. Toim. Banks, J. & McGee Banks, C.A, 31-57. United States of America. John Wiley & Sons, inc.

Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Porvoo. Bookwell Oy.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki. Sanoma Pro Oy.

Kivijärvi, T. 2011. Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja, 246-259. Toim. Hujala, E. & Turja, L. Juva. Bookwell Oy.

Kuittinen, S. & Isojärvi, S. 2013. Vanhemmuus ja pienten lasten hoiva eri kulttuureissa. Teoksessa Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä, 78-95. Toim. Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. Helsinki. Kirjapaino Fram.

L. 19.1.1973/63, §4. Varhaiskasvatuslaki. Säädospankki Finlexin sivuilta. Viitattu 9.4.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

L. 30.12.2010/1386, §2. Laki kotoutumisen edistämisestä. Säädospankki Finlexin sivuilta. Viitattu 6.10.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>

L. 22.9.2000/812, §5. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Säädospankki Finlexin sivuilta. Viitattu 9.10.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>

L. 30.12.2014/1325. Yhdenvertaisuuslaki. Säädospankki Finlexin sivuilta. Viitattu 7.10.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yhdenvertaisuus>

L. 60/1991. Asetus lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta. Säädospankki Finlexin sivuilta. Viitattu 7.10.2017. <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060#idp451514048>

Niare, J. 2011. Kasvatuskumppanuus monikulttuuristen perheiden kanssa. Vaasan ammattikorkeakoulu.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30264/jaana_niare.pdf?sequence=1

Nieminen, M. 2014. Monikulttuurinen asiakastyö. Tallinna. AS Pakett.

Oksi-Walter, P., Roos, J. & Viertola-Cavallari, R. 2009. Monikulttuurinen perhe. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.

Paavola, H. & Talib, M-T. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Juva. Bookwell Oy. PS-kustannus.

Parkkisenniemi, J. 2007. Monikulttuurisuus ja soveltava sosiaalipsykologia. Teoksessa Sosiaalipsykologia yksilöstä yhteiskuntaan, 149-179. Toim. Kuusela, J. Suomi. Unipress.

Peltonen, H. 2000. Kasvattajana sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisena. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Puukari, S. & Korhonen, V. 2013. Monikulttuurinen ohjaus kotoutumista tukevasa työssä. Teoksessa Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä, 32-47. Toim. Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. Helsinki. Kirjapaino Fram.

Raffaelli, R. Maahanmuuttopolitiikka. Euroopan parlamentti palveluksessa. 2017, 6.
http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/fi/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.12.3.html

Raisio, J. 2016. Euroopan unionin oikeus. Helsinki. Talentum Pro.

Schubert, C. 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Olemme muuttaneet- ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä, 63-77. Toim. Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. Helsinki. Kirjapaino Fram.

Söderling, I. 2013. Maahanmuutto ja suomalaisten asenteet. Teoksessa Olemme muuttaneet- ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä, 15-31. Toim. Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. Helsinki. Kirjapaino Fram.

Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Varhaiskasvatus. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut>

Tilastokeskus. 2017 a. Solmitut avioliitot. http://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/perheet/solmitut-avioliitot.html#_ga=1.126016069.951746325.1491212715

Tilastokeskus. 2017 b. Suomen kansalaisuuden saamiset. Viitattu 10.10.2017. <http://tilastokeskus.fi/til/kans/index.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Gummeruksen Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Turunen, S. 2014. Maahanmuuttajalapsen kohtaaminen päiväkodin henkilöstön näkökulmasta. Vaasan ammattikorkeakoulu.
<https://www.theseus.fi/handle/10024/87832>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen Käsitteleminen Suomessa.
http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

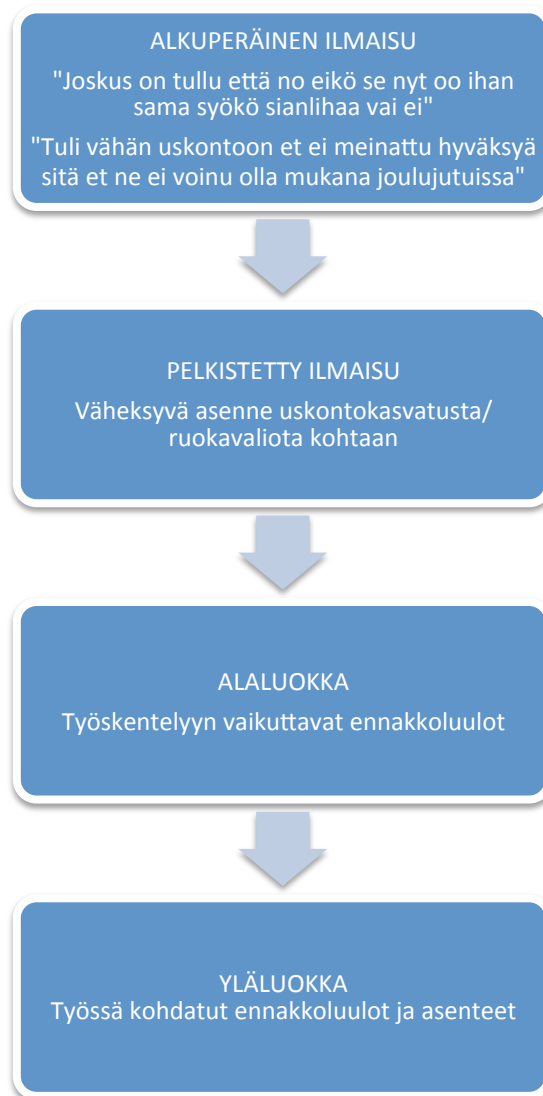
Vaasan kaupunki. 2015. Väestö ja muuttoliike. Viitattu 5.4.2017.
<https://www.vaasa.fi/tilastotietoja-vaasasta-ja-vaasan-seudulta/vaesto-ja-muuttoliike>

LIITE 1

Alustavat haastattelukysymykset

1. Mikä on toimenkuvasi yksikössäsi?
2. Kauanko olet toiminut varhaiskasvatuksellisissa tehtävissä? 0-5, 5-10, 10-15, 15-20, 20->
3. Onko yksikössäsi tällä hetkellä monikulttuurisia perheitä?
4. Minkälaisia monikulttuurisuuteen liittyviä asenteita ja ennakkoluuloja olet kohdannut työssäsi?
5. Kuvaile tapaasi kohdata monikulttuurinen perhe?
6. Millaisia haasteita olet kohdannut näissä tilanteissa?
7. Kuinka monikulttuurisuus on muokannut työtäsi tai työtapojasi?
8. Miten työnkuva monikulttuurisuuden suhteen on muuttunut työvuosiesi aikana?
9. Mitä mielestäsi vaaditaan kasvattajalta, joka työskentelee monikulttuuristen perheiden tai lasten kanssa?
10. Poikkeavatko monikulttuuristen perheiden vanhempien odotukset muiden perheiden vanhempien odotuksista?
Jos kyllä, miten?
11. Miten varhaiskasvatuksessa voidaan tukea monikulttuurisia perheitä?

LIITE 2

Kuvio 1. Aineistolähtöisen analyysin malli juontaminen